

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2023/24: MJU4

Nya verksamheter i utsläppshandelssystemet

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lag om ändring i lagen om vissa utsläpp av växthusgaser.

I propositionen lämnar regeringen ett antal förslag till lagändringar för att genomföra den senaste revideringen av utsläppshandelsdirektivet och EU:s förordning om övervakning, rapportering och verifiering av koldioxidutsläpp från sjötransporter.

Regeringen föreslår bl.a. regler som gör det möjligt att föreskriva att sjöfarten ska omfattas av utsläppshandelssystemet, att vissa anläggningar som omfattas av utsläppshandelssystemet men inte längre har utsläpp av växthusgaser ska få möjlighet att vara kvar i utsläppshandelssystemet samt att ytterligare några anläggningar som inte har några utsläpp av växthusgaser ska vara tillståndspliktiga inom utsläppshandelssystemet. Regeringen föreslår vidare bl.a. regler som innebär att flygningar mellan två tredjeländer, dvs. länder utanför EES, i viss utsträckning ska omfattas av utsläppshandelssystemet liksom regler som gör det möjligt för regeringen att föreskriva att utsläppen för flygningarna ska kunna kompenseras genom att annullera reduktionsenheter i stället för att överlämna utsläppsrätter.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Behandlade förslag

Proposition 2022/23:144 Nya verksamheter i utsläppshandelssystemet.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden.....	6
Nya verksamheter i utsläppshandelssystemet.....	6
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	13
Propositionen	13
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Nya verksamheter i utsläppshandelssystemet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:144.

Stockholm den 7 november 2023

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), Anna-Caren Sätherberg (S), John Widegren (M), Joakim Järrebring (S), Staffan Eklöf (SD), Helena Storckenfeldt (M), Tomas Kronståhl (S), Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S), Marlène Lund Kopparklint (M), Kajsa Fredholm (V), Stina Larsson (C), Beatrice Timgren (SD), Elin Nilsson (L) och Sofia Skönnbrink (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2022/23:144 Nya verksamheter i utsläppshandelssystemet.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut redovisas i bilaga 1. Regeringens lagförslag redovisas i bilaga 2. Lagförslaget har granskats av Lagrådet.

Det har inte väckts några följdmotioner med anledning av propositionen.

Bakgrund

EU:s utsläppshandelssystem, EU ETS, regleras i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG (utsläppshandelsdirektivet). Europaparlamentet och rådet antog i maj 2023 tre rättsakter som innebär att utsläppshandelssystemet utvidgas.

Naturvårdsverket redovisade i mars 2023 promemorian Förslag på lagändringar för att genomföra ändringar i utsläppshandelssystemet EU ETS (KN2023/02736). Promemorian är Naturvårdsverkets delredovisning av ett regeringsuppdrag om att föreslå de författningsändringar som behöver träda i kraft den 1 januari 2024 för att genomföra ändringar i utsläppshandelssystemet. Promemorian har remissbehandlats.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag till ändringar i lagen om vissa utsläpp av växthusgaser. Ändringarna föreslås med anledning av den senaste revideringen av utsläppshandelsdirektivet och EU:s förordning om övervakning, rapportering och verifiering av koldioxidutsläpp från sjötransporter. Utsläppshandelssystemet är EU:s viktigaste styrmedel för att EU ska få bort de fossila utsläppen och nå klimatmålen till 2030 och 2050. En gemensam prissättning av bl.a. koldioxid på EU-nivå innebär att hela EU ställer om på ett kostnads-effektivt sätt. Genom ändringarna kommer ytterligare verksamheter att vara skyldiga att kompensera för sina utsläpp av växthusgaser.

Det föreslås regler som gör det möjligt att föreskriva att sjöfarten ska omfattas av utsläppshandelssystemet.

Vissa anläggningar som omfattas av utsläppshandelssystemet men inte längre har utsläpp av växthusgaser ska få möjlighet att vara kvar i utsläppshandelssystemet. Ytterligare några anläggningar som inte har några utsläpp av växthusgaser ska vara tillståndspliktiga inom utsläppshandelssystemet.

Flygverksamhet där flygningar sker mellan två tredjeländer, dvs. länder utanför EES, ska i viss utsträckning omfattas av utsläppshandelssystemet. I stället för kompensation genom att överlämna utsläppsrätter ska utsläppen för flygningarna kompenseras genom att reduktionsenheter annulleras. Även s.k. icke-koldioxideffekter från flygningar ska övervakas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Utskottets överväganden

Nya verksamheter i utsläppshandelssystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser.

Bakgrund

EU:s system för handel med utsläppsrätter

Genom Kyotoprotokollet från 1997 fastställdes för första gången rättsligt bindande utsläppsminskningmål för 37 utvecklade länder. Detta ledde till behov av styrmedel för att uppfylla målen. För att genomföra Kyotoprotokollet antogs på EU-nivå det s.k. utsläppshandelsdirektivet¹. Genom direktivet inrättades ett system för handel med utsläppsrätter inom Europeiska unionen, European Emission Trading System (EU ETS eller utsläppshandelssystemet). Systemet syftar till att på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt minska utsläppen av växthusgaser inom unionen. Vilka verksamheter, produktionsätt och bränslen som omfattas av utsläppshandelsdirektivet har varierat i takt med att utsläppshandelssystemet har utvecklats och kraven har skärpts. Utsläppshandelssystemet är EU:s viktigaste gemensamma styrmedel för att bidra till uppfyllelse av Parisavtalets temperaturmål.

Varje utsläppsrätt ger en rätt att släppa ut ett ton koldioxid eller en koldioxidekvivalent under en bestämd tidsperiod. Med koldioxidekvivalent menas den mängd dikväveoxid eller perfluorkolväten som medför en lika stor klimatpåverkan som utsläpp av ett ton koldioxid. Det totala antalet utsläppsrätter inom utsläppshandelssystemet är begränsat och antalet nya utsläppsrätter som utfärdas sänks från år till år. På så sätt begränsas den mängd utsläpp av växthusgaser som sammantaget får släppas ut från de verksamheter som omfattas av systemet. Tanken är således att utbud och efterfrågan ska reglera priset och att den gradvisa minskningen leder till att det blir mindre kostsamt att minska utsläppen än att införskaffa fler utsläppsrätter.

Verksamhetsutövare kan få utsläppsrätter på i huvudsak tre olika sätt: genom gratis tilldelning, auktionering eller förvärv på den öppna marknaden. Syftet med gratis tilldelning av utsläppsrätter är att skydda de anläggningar som löper risk för koldioxidläckage, alltså att produktionen flyttar till andra länder utan motsvarande pris på utsläpp. Medlemsstaterna ska auktionera ut

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom unionen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG.

de utsläppsrätter som inte delas ut gratis. Intäkterna från auktionerna tillfaller medlemsstaternas statskassor enligt en särskild fördelningsnyckel.

Utsläppshandelssystemet omfattar i dag ca 10 500 anläggningar i EU inom energi-, fjärrvärme- och industriproduktion samt flygsektorn. Detta motsvarar knappt 40 procent av de totala utsläppen av växthusgaser inom unionen.

Utsläppshandelsdirektivet har till största delen genomförts i svensk rätt genom lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser och förordningen (2020:1180) om vissa utsläpp av växthusgaser. EU:s miljölagstiftning är ett rörligt och föränderligt rättsområde under ständig utveckling och föremål för ökad harmonisering. Detta gäller inte minst EU:s utsläppshandelssystem, vilket innebär att det återkommande finns behov av att ändra de svenska författningar som genomför utsläppshandelsdirektivet (se prop. 2020/21:27 s. 51). Utöver bl.a. lagen respektive förordningen om vissa utsläpp av växthusgaser gäller ett flertal EU-förordningar som är direkt tillämpliga, nämligen tilldelningsförordningen², verifieringsförordningen³, övervaknings- och rapporteringsförordningen⁴, registerförordningen⁵, verksamhetsändringsförordningen⁶, auktioneringsförordningen⁷ samt kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/1603 av den 18 juli 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG vad gäller åtgärder som antagits av Internationella civila luftfartsorganisationen för övervakning, rapportering och verifiering av utsläpp för att genomföra en global marknadsbaserad åtgärd.

EU:s regelverk för övervakning och rapportering av koldioxidutsläpp från sjötransporter

På sjötransportområdet finns EU:s s.k. MRV-förordning⁸. MRV står för ”monitoring, reporting and verification”. Förordningen innehåller krav på övervakning, rapportering och verifiering av koldioxidutsläpp från kommersiella sjötransporter av passagerare eller last som trafikerar hamnar i EES. Förordningen omfattar fartyg med en bruttodräktighet över 5 000 och

² Kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/331 av den 19 december 2018 om fastställande av unionstäckande övergångsbestämmelser för harmoniserad gratis tilldelning av utsläppsrätter enligt artikel 10a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG.

³ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/2067 av den 19 december 2018 om verifiering av uppgifter och ackreditering av kontrollörer i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG.

⁴ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/2066 av den 19 december 2018 om övervakning och rapportering av växthusgasutsläpp i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG och om ändring av kommissionens förordning (EU) nr 601/2012.

⁵ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/1122 av den 12 mars 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG vad gäller unionsregistrets funktion.

⁶ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/1842 av den 31 oktober 2019 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG vad gäller ytterligare åtgärder i samband med justeringar av gratis tilldelning av utsläppsrätter på grund av förändringar av verksamhetsnivå.

⁷ Kommissionens förordning (EU) nr 1031/2010 av den 12 november 2010 om tidsschema, administration och andra aspekter av auktionering av utsläppsrätter för växthusgaser i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom unionen.

⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/757 om övervakning, rapportering och verifiering av koldioxidutsläpp från sjötransporter och om ändring av direktiv 2009/16/EG.

tillämpas sedan den 1 januari 2018. Kraven i förordningen gäller per fartyg, och den aktör som träffas av skyldigheterna är företaget. Enligt förordningen är ett företag fartygsägaren eller någon annan organisation eller person, såsom den driftsansvarige eller den som hyr fartyget utan besättning, som har övertagit fartygsägarens ansvar för fartygets drift. EU:s MRV-förordnings krav på övervakning har ändrats och kompletterats genom ett antal EU-förordningar (se närmare om dessa i propositionens avsnitt 5.1) som har antagits med stöd av EU:s MRV-förordning.

EU:s MRV-förordning är direkt tillämplig och kräver inget nationellt genomförande förutom vissa kompletterande bestämmelser om sanktioner och utpekandet av myndigheter som får vissa uppgifter. Förordningen (2017:880) om övervakning, rapportering och verifiering av koldioxidutsläpp från sjötransporter kompletterar EU:s MRV-förordning. För vissa överträdelser av förordningen finns miljöstraffavgifter (se 9 kap. 22 § förordningen [2012:259] om miljöstraffavgifter).

Ett reviderat utsläppshandelssystem

Den 14 juli 2021 presenterade kommissionen förslag på revideringar av utsläppshandelsdirektivet som en del av lagstiftningspaketet för att nå EU:s skärpta klimatmål till 2030, det s.k. Fit for 55-paketet. Efter förhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet kunde rättsakterna antas och publiceras i maj 2023. Ändringarna innebär bl.a. följande:

- Takten på utsläppsminskningarna inom utsläppshandelssystemet ökas fr.o.m. 2024.
- Kommissionen ges mandat att föreslå ändringar av de riktmärken som ligger till grund för gratis tilldelning av utsläppsrätter till anläggningar, i syfte att göra dem mer teknikneutrala.
- För vissa sektorer (järn och stål, aluminium, cement, konstgödsel och vätgas) fasas den fria tilldelningen av utsläppsrätter gradvis ut under perioden 2026–2034. Det rör sig om de sektorer som omfattas av den nya gränsjusteringsmekanismen, CBAM, som innebär att varor som importerats till EU kommer att möta samma koldioxidpris som inom utsläppshandelssystemet.
- Det befintliga utsläppshandelssystemet utvidgas genom att sjöfarten inkluderas.
- Reglerna för flyg inom utsläppshandelssystemet förändras och nya krav på utsläppskompensation införs inom ramen för det globala marknadsbaserade styrmedlet för internationellt flyg (Corsia) som har antagits av Internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO).
- Anläggningar vars utsläpp till mer än 95 procent härstammar från biomassa ska inte längre ingå i utsläppshandelssystemet.
- Innovationsfonden, som finansieras av auktionsintäkter, utökas så att stöd kan ges på fler sätt och till fler sektorer och tekniker.

- Ett nytt utsläppshandelssystem för byggnader, transport och viss industri (EU ETS 2) etableras 2027 eller 2028, om vissa villkor kopplade till gas- och oljepriserna uppfylls.

Ändringarna av det befintliga utsläppshandelssystemet, inklusive utvidgningen till sjöfartssektorn, berör utsläppshandelsdirektivet, EU:s MRV-förordning samt Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2015/1814 av den 6 oktober 2015 om upprättande och användning av en reserv för marknadsstabilitet för unionens utsläppshandelssystem och om ändring av direktiv 2003/87/EG. Ändringarna av utsläppshandelssystemet görs genom ändringsdirektivet⁹, flygändringsdirektivet¹⁰ och ändringsförordningen¹¹ som ändrar de ursprungliga akterna.

Propositionen

Ändrade regler för anläggningar

Regeringen föreslår att bemyndigandet för regeringen i lagen om vissa utsläpp av växthusgaser att meddela föreskrifter om att det ska krävas tillstånd ”för att släppa ut växthusgaser” ska ändras till föreskrifter om tillstånd ”till utsläpp av växthusgaser”.

Vidare föreslås att regeringen ska få meddela föreskrifter om att en verksamhetsutövare vars verksamhet inte längre omfattas av tillståndsplikt ska kunna ansöka om att få behålla tillståndet. En verksamhetsutövare som fått behålla tillståndet ska fortfarande vara skyldig att överlämna utsläppsrätter om verksamheten ger upphov till utsläpp av växthusgaser. Tillståndsmyndigheten ska inte få återkalla ett tillstånd från en verksamhet som deltar frivilligt i utsläppshandelssystemet på den grunden att verksamheten inte är tillståndspliktig.

Enligt regeringens förslag ska förklaringen av ordet anläggning omfatta verksamheter som inte ger upphov till utsläpp av växthusgaser. För att omfattas av ordförklaringen ska det inte längre krävas att verksamheten kräver tillstånd enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Regeringen bedömer att det inte bör vara straffbart att driva en verksamhet utan tillstånd om verksamheten inte medför utsläpp av växthusgaser.

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/959 av den 10 maj 2023 om ändring av direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom unionen och beslut (EU) 2015/1814 om upprättande och användning av en reserv för marknadsstabilitet för unionens utsläppshandelssystem.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/958 av den 10 maj 2023 om ändring av direktiv 2003/87/EG vad gäller luftfartens bidrag till unionens mål om minskade utsläpp från hela ekonomin och det lämpliga genomförandet av en global marknadsbaserad åtgärd.

¹¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/957 av den 10 maj 2023 om ändring av förordning (EU) 2015/757 i syfte att inkludera sjöfartsverksamhet i EU:s utsläppshandelssystem och för övervakningen, rapporteringen och verifieringen av utsläpp av ytterligare växthusgaser och utsläpp från ytterligare fartygstyper.

Sjöfarten inkluderas i utsläppshandelssystemet

Förordningen om övervakning, rapportering och verifiering av koldioxidutsläpp från sjötransporter upphävs

Regeringen föreslår att bestämmelser som kompletterar EU:s MRV-förordning ska införas i lagen om vissa utsläpp av växthusgaser. Hänvisningen till EU:s MRV-förordning ska enligt förslaget vara dynamisk.

Ordförklaringar

Regeringen föreslår att ordförklaringen av utsläpp av växthusgaser i lagen om vissa utsläpp av växthusgaser för sjöfarten ska omfatta även metan. Det ska redan av ordförklaringen framgå vilka växthusgaser som omfattas i olika typer av verksamheter. Även ordförklaringen av ton koldioxidekvivalenter ska omfatta metan.

Termen sjötransportverksamhet ska enligt regeringens förslag införas och förklaras som sådan transportverksamhet med fartyg till sjöss som ger upphov till utsläpp av växthusgaser och som omfattas av artikel 2 i EU:s MRV-förordning.

Vidare föreslås att det ska införas en förklaring av termen verksamhetsutövare i fråga om sjötransportverksamhet. Förklaringen ska innefatta den som äger ett fartyg som ingår i sjötransportverksamheten eller har övertagit fartygsägarens ansvar för fartygets drift och som har gått med på att överta alla skyldigheter som följer av bestämmelserna i bilaga I i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 336/2006 av den 15 februari 2006 om genomförande av Internationella säkerhetsorganisationskoden i gemenskapen och upphävande av rådets förordning (EG) nr 3051/95.

Utsläppsrapporter och övervakningsplaner

Regeringen föreslår att utsläppsrapporter och övervakningsplaner även ska omfatta motsvarande rapporter och planer för sjötransportverksamheter i EU:s MRV-förordning.

Vidare föreslås att den verksamhetsutövare för en sjötransportverksamhet som med uppsåt eller av oaktsamhet inte fullgör kravet på en övervakningsplan ska dömas för otillåtet utsläpp av växthusgaser.

Enligt regeringens förslag ska sjöfarten omfattas av brottet försvårande av kontroll av växthusgasutsläpp. Ansvar ska dock, oavsett verksamhet, vara aktuellt endast om oriktiga eller vilseledande uppgifter i utsläppsrapporten innebär en risk för att ett för litet antal utsläppsrätter överlämnas.

Utsläpp av växthusgaser ska täckas av utsläppsrätter även för sjötransportverksamheter

I propositionen föreslås att regeringen ska få meddela föreskrifter om att utsläpp av växthusgaser från sjötransportverksamhet ska täckas av utsläppsrätter. Verksamhetsutövaren för en sjötransportverksamhet ska vara skyldig att överlämna det antal utsläppsrätter som motsvarar de sammanlagda utsläppen från verksamheten.

Tvister om ersättning för överlämnande av utsläppsrätter i utsläppshandelsdirektivet och behörig domstol

Regeringen föreslår att en verksamhetsutövare för en sjötransportverksamhet ska kunna kräva ersättning från en aktör som övertagit ansvaret för driften av verksamhetsutövarens fartyg för kostnader som verksamhetsutövaren har haft för att överlämna utsläppsrätter.

Enligt förslaget ska en aktör anses ha tagit över driften av fartyget om aktören har ingått ett avtal med verksamhetsutövaren som innebär att aktören har befogenhet att bestämma fartygets färdplan och hastighet, vilken last fartyget ska transportera eller vilket bränsle som ska köpas in för fartygets drift.

Vidare föreslås att sjörättsdomstolarna ska vara första instans för en talan mellan en verksamhetsutövare för en sjötransportverksamhet och den aktör som har övertagit ansvaret för driften om ersättning för kostnader för överlämning av utsläppsrätter.

Avvisning och kvarhållande av fartyg

Regeringen föreslår att den ska få meddela föreskrifter om sådana beslut om avvisning och kvarhållande av fartyg och förbud för fartyg att anlöpa svensk hamn (anlöpsförbud) som avses i utsläppshandelsdirektivet.

Tillsyn och avgifter för myndigheters tillsyn

Regeringen föreslår att tillsynsmyndigheten ska utöva tillsyn även över EU:s MRV-förordning och förordningar som har antagits med stöd av denna förordning.

Vidare föreslår regeringen att tillsynsmyndigheten, om det behövs för tillsynen, ska ha rätt att få tillträde till fartyg som ingår i en sjötransportverksamhet och områden som hör till sådana fartyg, dock inte bostäder.

Det föreslås också att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om avgifter för myndigheters kostnader för prövning, kontoföring och tillsyn enligt EU:s MRV-förordning och EU-förordningar som antagits med stöd av denna.

Förseningsavgift och sanktionsavgift

Regeringen lämnar förslag om att regeringen ska få meddela föreskrifter om att en förseningsavgift eller sanktionsavgift ska betalas av den som åsidosätter bestämmelser i EU:s MRV-förordning eller EU-förordningar som antagits med stöd av denna.

Överklagande

Regeringen föreslår att beslut som fattats med stöd av EU:s MRV-förordning eller med stöd av förordningar som har antagits med stöd av denna ska få överklagas till mark- och miljödomstolen.

Flyget inom utsläppshandelssystemet och Corsia

Regeringen föreslår att en ny ordförklaring av uttrycket icke-koldioxid-effekter ska föras in i lagen. Uttrycket ska avse klimatpåverkan från utsläpp av kväveoxider, sotpartiklar eller oxiderade svavelföreningar som uppstår genom förbränning av bränsle i ett luftfartyg och klimatpåverkan av vattenånga, inklusive kondensstrimmor som uppstår vid sådan förbränning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att icke-koldioxideffekter ska övervakas, rapporteras och verifieras.

Vidare föreslår regeringen att ordförklaringen av flygverksamhet ska ändras till att, förutom EES-flygningar, innefatta en eller flera flygningar med luftfartyg som ger upphov till utsläpp av växthusgaser och som utförs mellan flygplatser som ligger i två olika tredjeländer.

Regeringen föreslår också att en förklaring av ordet reduktionsenhet ska införas. En reduktionsenhet ska vara ett instrument som enligt föreskrifter som meddelas med stöd av lagen om vissa utsläpp av växthusgaser får användas för att kompensera utsläpp av växthusgaser från flygverksamhet.

Det föreslås vidare att regeringen ska få meddela föreskrifter om att utsläpp av växthusgaser från flygverksamhet ska kompenseras genom annullering av reduktionsenheter och hur det ska gå till.

Därutöver lämnar regeringen förslag om att ansvar för försvårande av kontroll av växthusgasutsläpp genom att lämna oriktiga eller vilseledande uppgifter i en utsläppsrapport även ska omfatta flygverksamhet. För att straffrättsligt ansvar ska komma i fråga ska åtgärden innebära en risk för att ett för litet antal reduktionsenheter annulleras.

Ikraftträdande

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2024.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion med anledning av propositionen. Utskottet anser att riksdagen av de skäl som framförs i propositionen bör anta regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser. Utskottet tillstyrker således regeringens proposition.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2022/23:144 Nya verksamheter i utsläppshandelssystemet:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen
(2020:1173) om vissa utsläpp av
växthusgaser

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser

dels att 1–10, 13, 16, 25–27, 31, 33, 35, 41 och 44 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 4 a, 11 a–11 c och 42 a §§, och närmast före 11 b och 42 a §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag syftar till att främja kostnadseffektiva och ekonomiskt effektiva minskningar av utsläppen av växthusgaser.

Lagen kompletterar EU-förordningar som har antagits med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom unionen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/410 (utsläppshandelsdirektivet).

Lagen kompletterar

– EU-förordningar som har antagits med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom unionen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/959 (utsläppshandelsdirektivet), och

– Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/757 av den 29 april 2015 om övervakning, rapportering och verifiering av koldioxidutsläpp från sjötransporter och om ändring av direktiv 2009/16/EG (EU:s MRV-förordning) och EU-förordningar som har antagits med stöd av den förordningen.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/959.

2 §

I denna lag avses med

utsläpp av växthusgaser: frigörande i atmosfären av koldioxid, dikväveoxid eller perfluorkolväten från en eller flera källor belägna inom en anläggning eller från ett luftfartyg,

ton koldioxidekvivalenter: ett ton koldioxid eller den mängd dikväveoxid eller perfluorkolväten som medför en lika stor klimatpåverkan som utsläpp av ett ton koldioxid, och

utsläppsrätt: en rätt att släppa ut ett ton koldioxidekvivalenter under en fastställd period i enlighet med denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

utsläpp av växthusgaser:

1. frigörande av koldioxid, dikväveoxid eller perfluorkolväten från en eller flera källor belägna inom en anläggning,

2. frigörande av koldioxid från ett luftfartyg i en flygverksamhet, eller

3. frigörande av koldioxid, metan eller dikväveoxid från ett fartyg i en sjötransportverksamhet,

ton koldioxidekvivalenter: ett ton koldioxid eller den mängd dikväveoxid, metan, eller perfluorkolväten som medför en lika stor klimatpåverkan som utsläpp av ett ton koldioxid,

utsläppsrätt: en rätt att släppa ut ett ton koldioxidekvivalenter under en fastställd period i enlighet med denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen,

reduktionsenhet: ett instrument som får användas för att kompensera utsläpp av växthusgaser från flygverksamhet i enlighet med föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag, och

icke-koldioxideffekter: klimatpåverkan från utsläpp av kväveoxider, sotpartiklar eller oxiderade svavelföreningar som uppstår genom förbränning av bränsle i ett luftfartyg, och klimatpåverkan av vattenånga, inklusive kondensstrimmor som uppstår från sådan förbränning.

3 §

Med anläggning avses i denna lag en fast teknisk enhet där det bedrivs en eller flera verksamheter som ger upphov till utsläpp av växthusgaser som kräver tillstånd enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag, liksom all annan därmed direkt förknippad verksamhet som är tekniskt knuten till de verksamheter som bedrivs på

Med anläggning avses i denna lag en fast teknisk enhet där det bedrivs en eller flera verksamheter, liksom all annan därmed direkt förknippad verksamhet som är tekniskt knuten till de verksamheter som bedrivs på platsen och som kan påverka utsläpp och föroreningar.

platsen och som kan påverka utsläpp och föroreningar.

4 §

Med *flygverksamhet* avses i denna lag en eller flera flygningar med luftfartyg som ger upphov till utsläpp av växthusgaser och som

1. avgår från eller ankommer till en flygplats inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i ett sådant annat tredjeländ med vilket Europeiska unionen har ett avtal om ömsesidigt erkännande av utsläppsrätter enligt artikel 25 i utsläppshandelsdirektivet, eller

2. omfattas av kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/1603 av den 18 juli 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG vad gäller åtgärder som antagits av Internationella civila luftfartsorganisationen för övervakning, rapportering och verifiering av utsläpp för att genomföra en global marknadsbaserad åtgärd.

2. utförs mellan flygplatser i två olika tredjeländer.

4 a §

Med *sjötransportverksamhet* avses i denna lag sådan transportverksamhet med fartyg till sjöss och i hamn som ger upphov till utsläpp av växthusgaser och som omfattas av artikel 2 i EU:s MRV-förordning.

5 §

Med *verksamhetsutövare* avses i denna lag varje fysisk eller juridisk person som

1. driver en verksamhet eller innehar en anläggning eller som på annat sätt har rätt att fatta avgörande ekonomiska beslut om verksamhetens eller anläggningens tekniska drift, eller

2. äger ett luftfartyg som ingår i en flygverksamhet, om den som bedriver flygverksamheten inte kan identifieras.

1. i fråga om en anläggning eller en flygverksamhet

a) driver verksamheten eller innehar anläggningen eller på annat sätt har rätt att fatta avgörande ekonomiska beslut om verksamhetens eller anläggningens tekniska drift, eller

b) äger ett luftfartyg som ingår i flygverksamheten, om den som driver flygverksamheten inte kan identifieras,

2. i fråga om en sjötransportverksamhet

a) äger ett fartyg som ingår i sjötransportverksamheten, eller

b) har tagit över fartygsägarens ansvar för fartygets drift och har gått med på att överta de skyldigheter som följer av bestämmelserna i bilaga I i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 336/2006 av den 15 februari 2006 om genomförande av Internationella säkerhetsorganisationskoden i gemenskapen och upphävande av rådets förordning (EG) nr 3051/95.

6 §

I denna lag avses med

utsläppsrapport: en sådan skriftlig rapport som avses i artikel 68 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/2066 av den 19 december 2018 om övervakning och rapportering av växthusgasutsläpp i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG och om ändring av kommissionens förordning (EU) nr 601/2012 (övervaknings- och rapporteringsförordningen),

övervakningsplan: en sådan skriftlig redogörelse som avses i artikel 12 i övervaknings- och rapporteringsförordningen, och

rapport om verksamhetsnivå: en sådan skriftlig rapport som avses i artikel 3 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/1842 av den 31 oktober 2019 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG vad gäller ytterligare åtgärder i samband med justeringar av gratis tilldelning av utsläppsrätter på grund av förändringar av verksamhetsnivå.

utsläppsrapport: en sådan skriftlig rapport som avses i

1. artikel 68 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/2066 av den 19 december 2018 om övervakning och rapportering av växthusgasutsläpp i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG och om ändring av kommissionens förordning (EU) nr 601/2012 (övervaknings- och rapporteringsförordningen), eller

2. artiklarna 11 och 11 a i EU:s MRV-förordning,

övervakningsplan: en sådan skriftlig redogörelse som avses i

1. artikel 12 i övervaknings- och rapporteringsförordningen, eller

2. artikel 6 i EU:s MRV-förordning, och

7 §

Regeringen får meddela föreskrifter om att det ska krävas tillstånd *för att släppa ut* växthusgaser från en anläggning och vad en ansökan om tillstånd ska innehålla.

Regeringen får meddela föreskrifter om att det *för en anläggning* ska krävas tillstånd *till utsläpp* av växthusgaser och vad en ansökan om tillstånd ska innehålla.

Regeringen får meddela föreskrifter om att en verksamhetsutövare vars verksamhet inte längre omfattas av tillståndspflicht ska kunna behålla tillståndet.

8 §

Frågor om tillstånd *för att släppa ut* växthusgaser prövas av en tillståndsmyndighet efter ansökan av verksamhetsutövaren.

Frågor om tillstånd *till utsläpp* av växthusgaser prövas av en tillståndsmyndighet efter ansökan av verksamhetsutövaren.

Den myndighet som regeringen bestämmer är tillståndsmyndighet.

9 §

Tillståndsmyndigheten får återkalla ett tillstånd *för att släppa ut* växt-
husgaser, om

Tillståndsmyndigheten får återkalla ett tillstånd *till utsläpp* av växt-
husgaser, om

1. verksamhetsutövaren inte har följt ett tillståndsvillkor och avvikelsen är av allvarlig art,

2. verksamhetsutövaren allvarligt åsidosätter det som är föreskrivet om rapportering eller överlämnande av utsläppsrätter,

3. de tillstånd som behövs enligt miljöbalken eller äldre miljölagstiftning saknas,

4. tillståndet ersätts med ett nytt tillstånd, eller

5. verksamheten inte kräver tillstånd för att släppa ut växthusgaser.

5. verksamheten inte kräver tillstånd till utsläpp av växthusgaser, och tillståndsmyndigheten inte har beslutat att verksamhetsutövaren får behålla tillståndet enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 § andra stycket.

10 §

Om det behövs för att uppfylla Sveriges förpliktelser till följd av medlemskapet i Europeiska unionen, får tillståndsmyndigheten återkalla ett tillstånd *för att släppa ut* växthusgaser eller ändra eller upphäva villkor i ett sådant tillstånd.

Om det behövs för att uppfylla Sveriges förpliktelser till följd av medlemskapet i Europeiska unionen, får tillståndsmyndigheten återkalla ett tillstånd *till utsläpp* av växthusgaser eller ändra eller upphäva villkor i ett sådant tillstånd.

11 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om att utsläpp av växthusgaser från flygverksamhet ska kompenseras genom annullering av reduktionsenheter och hur det ska gå till.

Sjötransportverksamhet*11 b §*

En verksamhetsutövare som har haft kostnader för att överlämna utsläppsrätter enligt 16 § har rätt till ersättning för de kostnaderna från en aktör som har tagit över ansvaret för driften av verksamhetsutövarens fartyg.

En aktör ska anses ha tagit över driften av ett fartyg om aktören har ingått ett avtal med verksamhetsutövaren som innebär att aktören har befogenhet att bestämma

- 1. fartygets färdplan och hastighet,*
- 2. vilken last som fartyget ska transportera, eller*
- 3. vilket bränsle som ska köpas in för fartygets drift.*

11 c §

Första domstol i tvistemål om ett förhållande som avses i 11 b § är den tingsrätt som avses i 21 kap. 1 § sjölagen (1994:1009).

Behörigheten för en sjörättsdomstol att ta upp ett tvistemål som avses i första stycket ska bestämmas enligt 21 kap. 2 § sjölagen.

13 §

Regeringen får meddela föreskrifter om att *följande* utsläpp ska täckas av utsläppsrätter:

- 1. utsläpp av växthusgaser från anläggningar med stöd av ett tillstånd, eller*
- 2. utsläpp av koldioxid från flygverksamhet.*

Regeringen får meddela föreskrifter om att utsläpp av växthusgaser ska täckas av utsläppsrätter.

16 §

Verksamhetsutövaren för en anläggning ska överlämna det antal utsläppsätter som motsvarar de sammanlagda utsläppen från verksamheten. Detsamma gäller en verksamhetsutövare för en sådan flygverksamhet som avses i 4 § 1 och som ska omfattas av en övervakningsplan.

Verksamhetsutövaren ska överlämna det antal utsläppsätter som motsvarar de sammanlagda utsläppen från en verksamhet som är

1. en anläggning för vilken det krävs tillstånd till utsläpp av växthusgaser eller för vilken verksamhetsutövaren fått behålla tillståndet,

2. en sådan flygverksamhet som avses i 4 § 1 och som ska omfattas av en övervakningsplan, eller

3. en sjötransportverksamhet.

25 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. skyldighet att övervaka och rapportera utsläpp av växthusgaser,

2. verifiering av uppgifter, och

3. ackreditering av kontrollörer.

1. skyldighet att övervaka och rapportera utsläpp av växthusgaser och icke-koldioxideffekter,

26 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för myndigheters kostnader för provning, kontoföring och tillsyn enligt

1. denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, eller

2. EU-förordningar som har antagits med stöd av utsläppshandelsdirektivet.

1. denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen,

2. EU-förordningar som har antagits med stöd av utsläppshandelsdirektivet, eller

3. EU:s MRV-förordning och EU-förordningar som har antagits med stöd av den förordningen.

27 §

Den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten) utövar tillsyn över att denna lag, EU-förordningar som har antagits med stöd av utsläppshandelsdirektivet och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen och EU-förordningarna följs.

Den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten) utövar tillsyn över att följande författningar följs:

1. denna lag,

2. EU:s MRV-förordning,

3. EU-förordningar som har antagits med stöd av utsläppshandelsdirektivet eller EU:s MRV-förordning, och

4. föreskrifter som har meddelats i anslutning till denna lag eller de

EU-förordningar som avses i 2 och 3.

31 §

Tillsynsmyndigheten har, om det behövs för tillsynen, rätt att få tillträde till

1. anläggningar,
2. luftfartyg som ingår i en flygverksamhet, *och*
3. områden som hör till sådana anläggningar *eller* luftfartyg, dock inte bostäder.
2. luftfartyg som ingår i en flygverksamhet,
3. *fartyg som används i en sjötransportverksamhet, och*
4. områden som hör till sådana anläggningar, luftfartyg *eller* *far-tyg*, dock inte bostäder.

Polismyndigheten ska ge tillsynsmyndigheten den hjälp som behövs för tillträdet.

Hjälp får begäras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att en polismans särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behövs användas, eller
2. det annars finns synnerliga skäl.

33 §

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet utan tillstånd driver en verksamhet som medför utsläpp av växthusgaser från en anläggning och därmed bryter mot föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 7 §, ska dömas för otillåtet utsläpp av växthusgaser till böter eller fängelse i högst två år.

För otillåtet utsläpp av växthusgaser döms även den verksamhetsutövare för en flygverksamhet som med uppsåt eller av oaktsamhet *bryter mot* föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 11 § *om krav på en övervakningsplan*.

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet utan tillstånd driver en verksamhet som medför utsläpp av växthusgaser från en anläggning och därmed bryter mot föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 7 § *första stycket*, ska dömas för otillåtet utsläpp av växthusgaser till böter eller fängelse i högst två år.

För otillåtet utsläpp av växthusgaser döms även den verksamhetsutövare för en flygverksamhet *eller en sjötransportverksamhet* som med uppsåt eller av oaktsamhet *inte fullgör ett krav på en övervakningsplan enligt*

1. föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 11 §, *eller*
2. *artikel 6 i EU:s MRV-förordning*.

35 §

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet lämnar en oriktig eller vilseledande uppgift i en utsläppsrapport ska dömas för försvårande av kontroll av växthusgasutsläpp

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet lämnar en oriktig eller vilseledande uppgift i en utsläppsrapport ska, *om åtgärden innebär risk för att ett för litet antal ut-*

till böter eller fängelse i högst två år.

släppsätter överlämnas eller reduktionsenheter annulleras, dömas för försvårande av kontroll av växt-husgasutsläpp till böter eller fängelse i högst två år.

41 §

Regeringen får meddela föreskrifter om att en förseningsavgift eller sanktionsavgift ska betalas av den som åsidosätter bestämmelser i

1. denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, *eller*

2. EU-förordningar som har antagits med stöd av utsläppshandelsdirektivet.

1. denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen,

2. EU-förordningar som har antagits med stöd av utsläppshandelsdirektivet, *eller*

3. EU:s MRV-förordning och EU-förordningar som har antagits med stöd av den förordningen.

Avvisning, kvarhållande och anlöpsförbud

42 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om sådana beslut om avvisning och kvarhållande av fartyg och förbud för fartyg att anlöpa svensk hamn som avses i artikel 16.11a i utsläppshandelsdirektivet.

44 §

Beslut enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EU-förordningar som har antagits med stöd av utsläppshandelsdirektivet får överklagas till mark- och miljödomstolen.

Beslut enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, *enligt EU:s MRV-förordning*, eller enligt de EU-förordningar som har antagits med stöd av *EU:s MRV-förordning* eller utsläppshandelsdirektivet får överklagas till mark- och miljödomstolen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.